

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра фінансів

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

А.Д.Діброва

Протокол №10 від “20” червня 2019 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри фінансів

Протокол №11 від “10” червня 2019 р.

Завідувач кафедри

Н.М. Давиденко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фінанси підприємств

(назва навчальної дисципліни)
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа і
страхування» _____

спеціалізація _____
(назва спеціальності)

факультет _____ Економічний _____
(назва факультету)

Розробники: к.е.н., доц. Лемішко О.О.; к.е.н., старший викладач Тітенко З.М.

Київ – 2019 р.

Опис навчальної дисципліни

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітнього ступеня		
Освітньо-кваліфікаційний ступінь	бакалавр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Напрямок підготовки	«Фінанси і кредит» (шифр і назва)	
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (шифр і назва)	
Спеціалізація	Фінанси, банківська справа та страхування	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	курсова робота (назва)	
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	3
Семестр	6	6
Лекційні заняття	30 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	10 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	90 год.	130 год.
Індивідуальні завдання	- год.	- год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання:–	4 год.	

Фахові компетенції студента по дисципліні: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі «Фінанси» (спеціальність – «Фінанси підприємств») в ході професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

1. Розуміння та здатність до критичного осмислення концептуальних основ фінансів підприємств, узагальнення засад і закономірностей функціонування та розвитку фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

2. Здатність опановувати та усвідомлювати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку фінансової діяльності суб'єктів господарювання

3. Здатність визначати вартість і структуру фінансових джерел для визначення середньозваженої вартості капіталу підприємства.

4. Здатність використовувати базові знання і практичні навички щодо оцінки фінансового стану підприємства.

Результати вивчення дисципліни - вміння використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної та інших наук для діагностики стану фінансової діяльності суб'єктів господарювання; здатність аналізувати фінансову звітність, інтерпретувати та використовувати фінансову та пов'язану з нею інформацію для вибору оптимального рішення щодо ефективної фінансової діяльності суб'єктів господарювання; здатність обґрунтовувати, приймати професійні рішення щодо вибору оптимального варіанту фінансового розвитку суб'єктів господарювання з обґрунтуванням раціональних джерел фінансування розвитку підприємства та брати відповідальність за відповідне рішення.

Обов'язкові компоненти дисципліни: Теми лекційних занять

Тема 1. ОСНОВИ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 2. ГРОШОВИЙ ОБОРОТ ТА СФЕРИ ЗАСТОСУВАННЯ ГОТІВКОВИХ І БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Тема 3. ЗМІНА ВАРТОСТІ ПЛАТЕЖІВ В ЧАСОВОМУ ІНТЕРВАЛІ

Тема 4. ГРОШОВІ ПОТОКИ, ДОХОДИ І ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 5. ФОРМУВАННЯ І РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Тема 6. ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 7. ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА РУХУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Тема 8. КРЕДИТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 9. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Тема 10. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 11. ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Тема 12. ФІНАНСОВА САНАЦІЯ І БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: є навчити майбутніх фахівців орієнтуватися в усіх сторонах фінансової діяльності суб'єктів підприємницької діяльності в рамках, визначених в Україні нормами фінансового законодавства.

Завдання полягають у:

- з'ясуванні сутності фінансових ресурсів підприємств, методів та джерел їх формування, організації фінансової діяльності підприємств;
- набутті навичок здійснення розрахунків грошових надходжень, прибутку і його розподілу, впливу оподаткування на використання прибутку, визначенні потреби в оборотних коштах, джерел фінансування відтворення основних виробничих засобів;
- оволодінні методами оцінки фінансового стану, фінансового планування, санації підприємств.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- суть, функції і складові фінансів підприємств;
- принципи формування та реалізації фінансових відносин суб'єкта господарювання;
- норми і правила здійснення розрахункових операцій;
- організації фінансової роботи на підприємстві;
- технологію проведення фінансових розрахунків та визначення фінансових результатів;
- джерела фінансового забезпечення функціонування оборотних засобів та оновлення основних засобів;
- технологію оцінки фінансового стану, розрахунків при фінансово-інвестиційній діяльності, фінансового планування та прогнозування;
- аналізувати забезпечення підприємства фінансовими ресурсами;
- основи оподаткування підприємницької діяльності;
- методи фінансової санації та виведення його з кризи.

вміти:

- оформляти розрахунково-платіжні документи;
- здійснювати розрахунки з фінансової та інвестиційної діяльності;
- визначати фінансові результати господарювання;
- визначати розміри непрямих податків;
- аналізувати та прогнозувати показники фінансового стану;
- визначати кредитоспроможність;
- планувати виручку, прибутки та витрати;
- нараховувати амортизацію;
- обґрунтовувати джерела фінансових ресурсів;
- планувати заходи з фінансового оздоровлення підприємства.

3.Програма та структуранавчальної дисципліни для
- повного терміну денної (заочної) форми навчання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ГРОШОВІ РОЗРАХУНКИ І ГРОШОВІ НАДХОДЖЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Тема лекційного заняття 1. ОСНОВИ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Поняття і сутність фінансів підприємств. Функції фінансів як внутрішня властивість і форма прояву їх сутності. Фінанси підприємств в умовах формування ринкової економіки. Сфери фінансових відносин підприємств. Фінансові відносини між підрозділами підприємств, між господарюючими суб'єктами з державою, з банками, страховими компаніями. Грошові доходи, грошові фонди, фінансові ресурси підприємств. Методи і способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування фінансових ресурсів. Внутрішні і зовнішні джерел. Власні, позичені і залучені кошти. Державне регулювання формування фінансових ресурсів підприємств та ефективності їх використання.

Основи організації фінансів підприємств: саморегулювання, самоокупність, самофінансування.

Особливості організації фінансів залежно від форми власності, галузі економіки, організації бізнесу, сфери діяльності. Фінансова діяльність підприємства. Зміст, задачі і організація фінансової роботи на підприємствах.

Тема лекційного заняття 2. ГРОШОВИЙ ОБОРОТ ТА СФЕРИ ЗАСТОСУВАННЯ ГОТІВКОВИХ І БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сутність і значення грошового обороту. Грошові розрахунки у діяльності підприємств. Принципи організації розрахунків. Порядок відкриття підприємствами поточного, валютного, позичкового, депозитного та інших рахунків у банку. Використання поточних грошових коштів. Форми безготівкових розрахунків. Розрахунки платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, акредитивами, чеками, векселями, платіжними вимогами. Розрахунки при наданні факторингових послуг підприємствам. Вимоги до їх проведення і сфера використання. Готівково-грошові розрахунки на підприємствах і сфера їхнього застосування. Організація грошово-готівкових розрахунків.

Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст і значення для забезпечення господарської діяльності. Порядок пред'явлення претензій по розрахунках. Економічні і фінансові санкції в системі грошових розрахунків і платежів.

Тема лекційного заняття 3. ЗМІНА ВАРТОСТІ ПЛАТЕЖІВ В ЧАСОВОМУ ІНТЕРВАЛІ

Фактори, що впливають на зміну вартості грошей з часом: ризик, інфляція, схильність до ліквідності. Поняття фінансової ренти (ануїтету). Розрахунки

при фінансово-інвестиційних операціях. Нарахування простих та складних відсотків. Звичайна та процентна облікова ставки.

Майбутня та теперішня вартість грошей. Дисконтна ставка. Майбутня та теперішня вартість фінансової ренти пренумерандо та постнумерандо. Строкова та довічна фінансова рента.

Фінансові таблиці факторів теперішньої та майбутньої вартості. Основні формули для фінансових обчислень.

Тема лекційного заняття 4. ГРОШОВІ ПОТОКИ, ДОХОДИ І ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВ

Економічна характеристика, склад і класифікація грошових потоків. Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг). Фактори, які впливають на величину виручки. Особливості формування виручки від реалізації на підприємствах окремих галузей економіки. Розрахунок та планування виручки. Формування виручки від реалізації продукції в часі. Визначення моменту реалізації.

Розподіл виручки від реалізації продукції. Формування та розподіл валового і чистого доходу.

Грошові надходження від іншої реалізації: основних засобів, матеріалів, нематеріальних активів, інші надходження.

Надходження від фінансових інвестицій: дивіденди від володіння корпоративними правами, від державних цінних паперів. Проценти, що їх нараховано підприємствам за депозитними рахунками. Бюджетні дотації, субвенції. Отримання фінансової допомоги. Страхові відшкодування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Тема лекційного заняття 5. ФОРМУВАННЯ І РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ

Економічний зміст прибутку. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Загальний прибуток підприємства і його склад.

Прибуток від реалізації продукції. Фактори, які впливають на формування прибутку. Собівартість продукції та її вплив на прибуток.

Установлення цін на продукцію, їх вплив на формування прибутку. Рентабельність продукції. Прибуток від реалізації інших активів. Позареалізаційний прибуток, його склад і формування.

Методи розрахунку прибутку. Рентабельність підприємства.

Розподіл прибутку підприємства, його зміст і економічне значення. Розподіл прибутку між державою та господарюючими суб'єктами.

Формування чистого прибутку підприємств і його використання. Фонди грошових коштів підприємства, що утворюються за рахунок чистого прибутку. Виплата дивідендів. Нерозподілений прибуток і його використання.

Тема лекційного заняття 6. ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Система оподаткування підприємств, її функції і призначення. Види податків, що сплачують підприємства, джерела їх оплати. Механізм і напрямки впливу оподаткування на фінансово-господарську діяльність.

Непрямі податки і особливості їхнього впливу на фінансово-господарську діяльність господарюючих суб'єктів. Податок на додану вартість. Платники податку. Об'єкти оподаткування. Механізм сплати до бюджету. Порядок відшкодування сум податку на додану вартість, сплачених підприємством за матеріальні ресурси (роботи, послуги), основні засоби.

Прямі податки. Податок на прибуток підприємств. Порядок визначення оподаткованого прибутку. Вплив оподаткування прибутку на фінансово-господарську та інвестиційну діяльність підприємства.

Особливості оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Єдиний податок IV групи.

Тема лекційного заняття 7. ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА РУХУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Сутність оборотних коштів та їх організація. Склад і розміщення оборотних коштів. Необхідність і методи визначення потреби в оборотних коштах. Метод прямого розрахунку і сфера його застосування. Поняття норм і нормативів оборотних коштів, їх розрахунків. Економічний метод обчислення потреби в оборотних коштах і його використання.

Джерела формування оборотних коштів. Власні оборотні кошти. Позичені і залучені оборотні кошти. Показники стану оборотних коштів. Нестача власних оборотних коштів, її визначення, причини виникнення і джерела поповнення. Показники ефективності використання оборотних коштів. Оборотність оборотних коштів і шляхи її прискорення. Коефіцієнти, що характеризують використання оборотних коштів.

Тема лекційного заняття 8. КРЕДИТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Індивідуальний кругообіг коштів підприємства, необхідність збалансування матеріальних і фінансових ресурсів – основа залучення кредитів. Форми кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств. Банківський, комерційний, лізинговий, іпотечний, бланковий, консорціумний кредити. Види банківських кредитів: за строками користування; за забезпеченням; за ступенем ризику; за методами надання; за строком погашення. Принципи кредитування. Визначення потреби підприємства в кредитах. Кредитний договір: сутність і порядок укладання. Відповідальність сторін за порушення умов кредитного договору.

Способи отримання кредиту. Оцінка кредитоспроможності підприємства. Порядок погашення кредиту. Позичковий процент, фактори, що на нього впливають, джерела сплати.

Товарний кредит, умови його отримання підприємствами та погашення. Державне кредитування агропромислових підприємств.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 Фінансування основних засобів, фінансовий стан, фінансове планування та фінансова санація підприємств

Тема лекційного заняття 9. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Склад і структура основних засобів підприємств. Показники стану і ефективності використання основних виробничих засобів. Відтворення основних засобів. Знос і амортизація основних засобів. Методи розрахунку амортизаційних відрахувань.

Сутність і склад капітальних вкладень. Джерела фінансування капітальних вкладень. Власні фінансові ресурси підприємств: амортизаційні відрахування, чистий прибуток, інші ресурси.

Залучення коштів від інших господарюючих суб'єктів: продаж акцій, пайові внески. Кредитування відтворення основних засобів. Державне фінансування капітальних вкладень. Фінансове забезпечення розширеного відтворення основних засобів.

Тема лекційного заняття 10 . ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Зміст і задачі фінансового планування. Фінансова стратегія підприємств. Фінансове планування як процес визначення потреби підприємства у фінансових ресурсах. Методи фінансового планування. Балансовий метод. Програмно-цільовий метод. Нормативний метод. Метод коефіцієнтів.

Інформаційна база фінансового планування. Аналіз фінансових показників звітної періоду. Показники виробничо-господарської діяльності планового періоду, як вихідна база для фінансового планування.

Фінансовий план як складова частина бізнес-плану. Зміст та структура поточного фінансового плану підприємства (баланс доходів і витрат).

Розрахунок показників доходної і витратної частини фінансового плану. Виконання фінансового плану. Зміст оперативного фінансового плану надходження коштів і здійснення платежів, його призначення.

Тема лекційного заняття 11. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Показники фінансового стану підприємства. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Показники бухгалтерської звітності, які використовуються для оцінки фінансового стану. Сутність ліквідності підприємства. Показники ліквідності і методика їх визначення. Оцінка показників ліквідності. Фактори, які впливають на стан ліквідності.

Сутність платоспроможності. Фактори, що впливають на

платоспроможність підприємств. Методика їх визначення. Оцінка показників платоспроможності. Фінансова стійкість підприємства, її сутність. Система показників фінансової стійкості підприємства, методика її розрахунку і оцінки.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Тема лекційного заняття 12. ФІНАНСОВА САНАЦІЯ ТА БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ

Фінансова санація на підприємстві та причини її виникнення. Фінансова санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення. Санаційний аудит. Розробка плану санації. Банкрутство підприємства, причини та наслідки.

Внутрішньогосподарський механізм фінансової стабілізації. Мобілізація внутрішніх фінансових джерел санації. Державна фінансова підтримка санації підприємства. Санація шляхом реорганізації (реструктуризації). Приватизаційні аспекти санації суб'єктів господарювання.

Реалізація плану фінансової санації підприємства як завершений етап санаційного процесу.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	Денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	У тому числі					
			л	П	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Грошові розрахунки і грошові надходження підприємств														
Тема 1. Основи фінансів підприємств	1	11	2	2			7	13	2					11
Тема 2. Грошовий оборот та сфери застосування готівкових і безготівкових розрахунків на підприємстві	2	12	2	2			8	11		1				10
Тема 3. Зміна вартості платежів в часовому інтервалі	3	11	2	2			7	12		2				10
Тема 4. Грошові потоки, доходи і витрати підприємств	4-5	14	2	4			8	12	1					11
Разом за змістовим модулем 1		48	8	10			30	48	3	3				42
Змістовий модуль 2. Формування фінансових результатів господарювання та організація оборотних засобів на підприємстві														
Тема 5. Формування і розподіл прибутку на підприємстві	5-6	14	3	3			8	13	2					11
Тема 6. Оподаткування підприємств	7	11	2	2			7	11						11
Тема 7. Фінансові аспекти формування та руху оборотних активів	8-9	14	3	3			8	14	1	2				11
Тема 8. Кредитування господарської діяльності агропромислових підприємств	9-10	11	2	2			7	12		1				11
Разом за змістовим		50	10	10			30	50	3	3				44

модулем 2												
Змістовий модуль 3. Фінансування основних засобів, фінансовий стан, фінансове планування та фінансова санація підприємств												
Тема 9. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	11-12	14	3	3			8	14	1	2		11
Тема 10. Фінансове планування на підприємстві	12-13	14	3	3			8	13		2		11
Тема 11. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства	13	12	3	2			7	13	2			11
Тема 12. Фінансова санація та банкрутство підприємств	14	12	3	2			7	12	1			11
Разом за змістовим модулем 3		52	12	10			30	52	4	4		44
Усього годин	15	150	30	30			90	150	10	10		130
Курсова робота з фінансів підприємств			-	-	-		-					
Усього годин	15	150	30	30			120	150	10	10		130

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено навчальним планом	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи фінансів підприємств	2
2	Грошовий оборот та сфери застосування готівкових і безготівкових розрахунків на підприємстві	2
3	Зміна вартості платежів в часовому інтервалі	2
4	Грошові потоки, доходи і витрати Підприємств	4
5	Формування і розподіл прибутку на підприємстві	3
6	Оподаткування підприємств	2

7	Оборотні засоби та їх організація в аграрному підприємстві	3
8	Кредитування господарської діяльності агропромислових підприємств	2
9	Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	3
10	Фінансове планування в аграрних підприємствах	2
11	Комплексна оцінка фінансового стану підприємства	3
12	Фінансова санація та банкрутство підприємств	2

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Грошові розрахунки і грошові надходження підприємств

Практичне заняття 1.

ОСНОВИ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ

1. Сутність фінансів підприємств, їх ознаки та функції.
2. Об'єкти та суб'єкти фінансових відносин підприємства; грошові відносини підприємств з різними ланками фінансової системи.
3. Специфіка галузі сільського господарства та її вплив на організацію фінансів підприємств.
4. Принципи організації фінансів підприємств.
5. Розрахунок коефіцієнтів самофінансування.
6. Сутність фінансових ресурсів та класифікація джерел їх утворення.
7. Участь фінансів у стадіях кругообігу капіталу.
8. Сутність та методи фінансової діяльності.
9. Зміст та завдання управління фінансами підприємства.
10. Сутність фінансового механізму та його складових.

Задачі до теми

Задача 1. Визначити структуру джерел фінансових ресурсів підприємства на основі вихідних даних:

Підприємство на звітну дату мало такі дані за балансом:

- а) статутний капітал – 7138,9 тис. грн.;
- б) пайовий капітал – 130,0 тис. грн.;
- в) інший додатковий капітал – 85,7 тис. грн.;
- г) резервний капітал – 439,7 тис. грн.;
- д) нерозподілений прибуток – 1011,0 тис. грн.;
- е) несплачений капітал – 20,0 тис. грн.;
- ж) довгострокові кредити банків - 50,0 тис. грн.;
- з) довгострокові фінансові зобов'язання – 40,0 тис. грн.;
- і) відстрочені податкові зобов'язання – 75,8 тис. грн.;
- к) забезпечення виплат персоналу – 339,0 тис. грн.;
- л) інші забезпечення – 542,5 тис. грн.;
- м) короткострокові кредити банків – 300,0 тис. грн.;
- н) поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями – 60,0 тис. грн.;
- о) кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги – 642,0 тис. грн.;
- п) поточні зобов'язання за розрахунками: з одержаних авансів – 673,3 тис. грн., з бюджетом по сплаті податків – 386,4 тис. грн., з позабюджетних платежів – 53,5 тис. грн., зі страхування – 41,7 тис. грн., з оплати праці – 138,1 тис. грн., з учасниками по виплаті дивідендів – 464,4 тис. грн., інші поточні зобов'язання – 40,2 тис. грн.

Результати відобразити в таблиці

Таблиця 1.

Види фінансових ресурсів	Сума фінансових ресурсів	
	тис. грн.	%

а) власних		
б) позичкових		
в) залучених		
Всього		100,0

Задача 2. Визначити показники самофінансування підприємства та проаналізувати їх, якщо: прибуток (до сплати податків) 32000 грн., в тому числі податки, що сплачуються з прибутку становлять 9300 грн., причому 60% чистого прибутку спрямовується до фонду нагромадження. Амортизаційні відрахування складають 26000 грн., довгострокових кредитів підприємство не залучає, а кредиторська заборгованість складає 340000 грн., власний капітал підприємства складає 165000 грн.

Література:

1. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств [текст] : підручник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 504 с.
2. Слав'юк, Ростислав Анатолійович. Фінанси підприємств [Текст] : підручник / Р.А. Слав'юк ; Національний банк України, Університет банківської справи. - К. : УБС НБУ - "Знання", 2010. - 460 с.
3. Шило В.П. Фінанси підприємств за модульною системою навчання / В.П.Шило, С.Б. Ільїна, В.В. Балабанова, І.І. Криштопа. – К.: Кондор, 2011. – 429 с.
4. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Фінанси підприємств» за ОР «Бакалавр» для студентів денної та заочної форм навчання економічних спеціальностей // Укл. к.е.н., доц. Т. М. Винник. – Тернопіль: ТНТУ, 2017. – 80 с.
5. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. /М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.

Практичне заняття 2.

Грошовий оборот та сфери застосування готівкових і безготівкових розрахунків на підприємстві

1. Принципи здійснення безготівкових розрахунків.
2. Порядок проведення касових операцій.
3. Розрахунки платіжними дорученнями і платіжним вимогами-дорученнями.
4. Розрахунки акредитивами.
5. Вексельна форма розрахунків.
6. Розрахунки чеками.
7. Факторингові та клірингові розрахунки
8. Порядок відкриття рахунків в банку.
9. Електронні форми розрахунків.
10. Особливості розрахунків плановими платежами

Задачі до теми

Задача 1. Господарство згідно договору має щоденно поставляти молокозаводу в січні місяці поточного року 2 т молока по 750 грн./т. Плановий платіж здійснюється один раз у 5 днів. 16 і 1-го числа наступного місяця передбачено коригування оплати за фактичні поставки продукції. Фактично в першу п'ятиденку було поставлено 13 т, другу – 11 т, третю – 11 т, четверту – 11 т, п'яту – 12 т і шосту – 14 т молока в залізковій вазі. Визначити розмір планового платежу і розміри скоригованих платежів 16 і 1-го числа поточного місяця.

Задача 2. Сільськогосподарське підприємство заключило договір з приватним магазином на реалізацію ранніх овочів щоденно на 400 грн. За домовленістю через 3 дні і при наступних розрахунках буде враховуватися фактична реалізація за попередні 3 дня. Фактично було відвантажено овочів: 16.05. – на 400 грн., 17.05. – 460, 18.05. – 410, 19.05. – 300, 20.05. – 440, 21.05. – 420, 22.05. – 460, 23.05. – 390, 24.05. – 430. Яка сума платежів буде 19, 22 і 25.05.? Які платіжні документи використає магазин?

Задача 3. Підприємство має вексель номінальною вартістю 6000 грн. терміном погашення 90 днів та ставкою 12% річних. Банк купує у підприємства вексель за 40 днів до погашення. Яку суму за облік векселя сплатить банку підприємство?

Задача 4. Підприємство звертається в банк з проханням викупити його рахунки-фактури на суму 36000 грн. Плата за кредит складає 18% річних. Середній термін обертання коштів у розрахунках з покупцями 21 день. За виконання цієї операції банк бере плату в сумі 3% комісійних. Яка буде плата за факторингову операцію? Скільки отримає підприємство за свої рахунки-фактури?

Задача 5. Підприємство, згідно з угодою сторін, має щоденно поставляти в супермаркет 12 ц овочів на суму 7200 грн.. Плановий платіж здійснюється 1 раз на п'ять днів. 16-го числа поточного місяця і 1-го числа наступного місяця проводяться звірки платежів та фактичних обсягів поставки. При проведенні звірки було виявлено, що за першу п'ятиденку відвантажено 60 т овочів, у другу — 66 т, у третю — 63 т, у четверту — 57 т, у п'яту — 61 т, у шосту — 64т.

Визначити розмір планового платежу та здійснити розрахунок відповідно до фактичного відвантаження продукції.

Література:

1.Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті (затверджена постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 № 22 і зареєстрована в Міністерстві юстиції України 29.03.2004 за № 377/8976 (із змінами). Документ z0377-04, чинний, поточна редакція — Редакція від 20.04.2018, підстава - v0038500-18

2.Положення " Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні",постанова НБУ № 637 від 15.12.04.

3.Білик М.С. Грошові розрахунки підприємства: Навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2009. , 284 с.

Практичне заняття 3.

ЗМІНА ВАРТОСТІ ПЛАТЕЖІВ В ЧАСОВОМУ ІНТЕРВАЛІ

1. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей з часом.
2. Теперішня і майбутня вартість грошей.
3. Що таке процентна ставка? Які є процентні ставки
4. Нарахування простих і складних відсотків.
5. Взаємозв'язок між звичайною та обліковою процентними ставками.
6. Фінансова рента та механізм її обчислення
7. Фінансові таблиці.

Задачі до теми

Задача 1. Підприємство отримало кредит на один рік в розмірі 10 млн. грн. з умовою повернення 16 млн. грн. Розрахуйте звичайну процентну та облікову ставки.

Задача 2. На рахунку в банку 1,2 млн. грн. Банк платить 12,5% річних. Пропонується увійти всім капіталом до спільного підприємства, при цьому прогнозується подвоєння капіталу через 5 років. Чи приймати цю пропозицію?

Задача 3. Ви зайняли на шість років \$15000 під 10% річних, які нараховуються за схемою складних відсотків на непогашений залишок. Повертати потрібно рівними сумами в кінці кожного року. Визначте, який відсоток буде виплачений в третьому році.

Задача 4. Пан Н. інвестував \$700000 до пенсійного контракту. Страхова компанія запропонувала умови, відповідно до яких визначена сума буде виплачуватися щорічно на протязі 20 років

Література:

1. Лайко П.А., Ляшенко Ю.І. Фінанси АПК : Навч. посібник. – К. : Дія, 2000.
2. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: Навч. посібник. – ЦУЛ, 2009, 264с.
3. Фінанси підприємств. Підручник/ За ред. Філімоненков О.С., Дема Д. І. – К.: Алерта, 2009, 496 с.
4. Фінанси підприємств: підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А.М.Поддєрьогін. – 7-ме вид., без змін. - К.: КНЕУ, 2008. – 552 с.
5. Бедринєць М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. /М. Д. Бедринєць, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.

Семінарське заняття 4.

ГРОШОВІ ПОТОКИ, ДОХОДИ І ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВ

1. Що таке грошові надходження підприємства?
2. Класифікація грошових потоків підприємства.
3. Внутрішні та зовнішні джерела грошових надходжень.
4. Які фактори впливають на виручку від реалізації продукції ?
5. Формування ціни на продукцію.
6. Планування виручки на підприємстві.
7. Розподіл виручки на підприємстві.
8. Грошові потоки від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства.

Задачі до теми

Задача 1. Сільськогосподарське підприємство реалізувало 75 тис. ц молока в заліковій вазі (базисної жирності), в т.ч. 60% - I сорту. Реалізаційна ціна 1 ц молока базисної жирності I сорту – 165 грн., II сорту – 140 грн. Собівартість 1 ц молока 155,5 грн. Жирність молока в господарстві 3,0, базисна – 3,2. Визначити дохід (виручку) та фінансовий результат від реалізації молока.

Задача 2. Собівартість одиниці підакцизної продукції склала 1550 грн. Плановий рівень рентабельності 11%, ставка акцизу 25%, а ставка торгової націнки – 15%. Якою буде реалізаційна ціна одиниці підакцизної продукції та яка сума акцизу буде перерахована до бюджету.

Задача 3. Ціна реалізації одиниці підакцизної продукції – 170 грн., ставка акцизу – 110%, ставка торгової націнки – 12%. Якою є ціна виробника та яка сума акцизу буде перерахована до бюджету.

Задача 4. Сільськогосподарське підприємство реалізувало 27. ц картоплі в магазин, 21 ц – на колгоспному ринку 6 ц продало своїм працівникам. Ціна реалізації за договором в магазин склала 175 грн./ц. Ціни на ринку на 30% вищі від реалізації в магазин. Продаж працівникам здійснюється за собівартістю. Виробнича собівартість картоплі склала 130 грн./ц. Витрати, пов'язані з реалізацією продукції склали 21,5 грн. за 1 ц. Визначити чисту виручку (дохід), прибуток і рівень рентабельності виробництва картоплі.

Література:

1. Лайко П.А., Ляшенко Ю.І. Фінанси АПК : Навч. посібник. – К. : Дія, 2000.
2. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: Навч. посібник. – ЦУЛ, 2009, 264с.
3. Фінанси сільськогосподарських підприємств / За ред. П.Т. Саблука, М.Я Дем'яненка. К. : ІАЕ УААН, 2000.- 604 с.

4. Фінанси в період реформування агропромислового виробництва / М.Я. Дем'яненко, В.М. Алексійчук, А.Г. Борщ та ін. - К : ІАЕ УААН, 2002. – 645с.
5. Фінансовий словник-довідник / М.Я. Дем'яненко, Ю.Я.Лузан, П.Т.Саблук, та ін.; За ред. М.Я.Дем'яненка. – К.: ІАЕ УААН, 2002. – 645 с.
6. Фінанси підприємств: Навч.посібник: Курс лекцій / За ред д.е.н., проф. Г.Г.Кірейцева. – К.: ЦУЛ, 2002.- 268 с.
7. Фінанси підприємств: Підручник / За ред. А.М. Поддєрьогіна. – К.: КНЕУ, 2000. - 458 с
8. Фінанси підприємств. Підручник/ За ред. Філімоненков О.С., Дема Д. І. – К.: Алерта, 2009, 496 с.
9. Васильчук І.П. Фінансова діяльність в таблицях і схемах: навчально – методичний посібник / І.П. Васильчук, Т.П. Якимчук, Н.Є. Крупська. – Львів: Магнолія – 2006, 2013. – 336 с.
10. Говорушко Т.А. Фінанси для фінансистів : підручник / за ред. Т.А. Говорушко. – К.: Центр учбової літератури , 2013. – 612 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: Формування фінансових результатів господарювання та організація оборотних засобів на підприємстві

Практичне заняття 5.

ФОРМУВАННЯ І РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ

1. Економічна сутність прибутку підприємства.
2. Аналіз факторів, що впливають на величину прибутку.
3. Види прибутку підприємства.
4. Розрахунок фінансових результатів від різних видів діяльності
5. Розподіл прибутку на підприємстві.
6. Використання чистого прибутку підприємством.
7. Розподіл прибутку в міжгосподарських підприємствах.
8. Показники ефективності господарської діяльності
9. Шляхи збільшення прибутковості підприємства.

Задачі до теми

Задача 1. Знайти прибуток від реалізації, прибуток від звичайної діяльності та чистий прибуток на основі вихідних даних:

Дохід (виручка) від реалізації продукції за звітний період склав 675320 грн. з ПДВ та акцизним збором, сума якого 10000 грн. Собівартість реалізованої продукції склала 253200 грн. Крім того, за звітний період підприємство отримало штрафних санкцій на суму 42 тис. грн., прибуток від реалізації основних засобів склав 15000 тис. грн. У цьому ж звітному періоді були виявлені збитки минулих років на суму 115000 грн. Підприємство також одержало прибуток від здачі майна в оренду в сумі 12525 грн., сплатило штрафів на суму 3560 грн., та одержало збиток від реалізації цінних паперів на суму 1600 грн.

Задача 2. Розрахувати фінансовий результат від звичайної діяльності, якщо виручка від реалізації продукції — 140 000 грн., витрати виробництва — 110 000 грн., ПДВ — 20 000 грн., сума акцизу — 10 000 грн., проценти, отримані підприємством від вкладення коштів на депозит, — 4 000 грн., додатковий дохід від реалізації раніше придбаних цінних паперів — 2 000 грн., перевищення виручки від реалізації основних засобів над їх балансовою вартістю — 3 000 грн., орендна плата за здане в оренду майно — 1 000 грн., збитки минулих років, що виявлені в поточному році — 5 000 грн., кредиторська заборгованість, яка списана як безнадійна, — 6 000 грн., списання товарно-матеріальних цінностей понад норми природних втрат — 2 000 грн., збитки від стихійного лиха — 8 000 грн., відшкодування страхової компанії — 5 000 грн.

Задача 4. Визначити рентабельність продукції у плановому періоді, якщо за звітний період виручка від реалізації продукції склала 540 тис грн., а її собівартість — 370 тис. грн. В плановому році очікується зростання цін на продукцію на 15%, а на сировину, матеріали, паливо, запасні частини та інші ресурси на 28%.

Література:

1. Аранчій В.І. Фінанси підприємств: Навч. посібник.- К.: Професіонал, 2004.-304с.
2. Лайко П.А., Ляшенко Ю.І. Фінанси АПК : Навч. посібник. – К. : Дія, 2000.
3. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: Навч. посібник. – ЦУЛ, 2009, 264с.
4. Фінанси підприємств. Підручник/ За ред. Філімоненков О.С., Дема Д. І. – К.: Алерта, 2009, 496 с.
5. Фінанси підприємств: Підручник / За ред. А.М. Поддєрьогіна – К.: КНЕУ, 2000. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.
6. Про Державний бюджет України на 2019 рік: Закон України від 23.11.2018 № 2629-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19>
7. Бєдринєць М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. /М. Д. Бєдринєць, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.

Практичне заняття 6. ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

1. Система оподаткування підприємств в Україні
2. Оподаткування прибутку підприємств: сутність і ставки.
3. Розрахунок оподаткованого прибутку.
4. Характеристика ЄП 4 групи (Четверта група платників єдиного податку: умови, що необхідні для отримання статусу платника єдиного податку сільгоспідприємствами, особливості застосування)
5. Сутність податку на додану вартість.
6. Механізм сплати ПДВ.
7. Вплив ПДВ на фінансовий стан підприємства.

Задачі до теми

Задача 1. Сільськогосподарське підприємство закупило сировини і матеріалів на суму 10070 грн., без ПДВ. За цей же період підприємство реалізувало продукції, собівартість якої склала 9500 грн., а рівень рентабельності виробництва 50%. Транспортні витрати склали 200 грн. без ПДВ. Визначити розмір ПДВ, який підприємство має перерахувати до бюджету та роздрібну ціну реалізації продукції.

Задача 2. Промислове підприємство отримало від постачальників будівельні матеріали на суму 10 000 грн. (без ПДВ). За цей самий період була реалізована готова продукція, собівартість виробництва якої — 8 500 грн., а рентабельність — 40%. Витрати на її транспортування — 150 грн. (без ПДВ).

Визначити ПДВ до бюджету та ціну реалізації продукції замовникам.

Задача 3. Підприємство реалізувало паливо (бензин А-76) по ціні 1500 грн. за 1 т (з ПДВ) на суму 90 000 грн. при ставці акцизу 10 євро за 1 т.

Визначити суму акцизу та ПДВ, що підлягають сплаті до бюджету, якщо 1 євро — 12,3 грн.

Література:

1. Аранчій В.І. Фінанси підприємств: Навч. посібник.- К.: Професіонал, 2004.-304с.

2. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс].– Режим доступу – // www.rada.gov.ua
3. Фінанси підприємств: підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А.М.Поддєрьогін. – 7-ме вид., без змін. - К.: КНЕУ, 2008. – 552 с. Бєдринєць М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. /М. Д. Бєдринєць, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.
4. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Аграрне право” (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”, напрям підготовки 6.030401 “Правознавство”) для студентів заочної форми навчання / уклад.: М. В. Шульга, В. П. Жушман, Г. С. Корнієнко. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2018. – 30 с.

Практичне заняття 7.

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА РУХУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ

1. Сутність і склад оборотних засобів.
2. Особливості кругообороту оборотних засобів в сільському господарстві
3. Класифікація оборотних засобів.
4. Джерела формування оборотних засобів.
5. Визначення потреби в оборотних засобах.
6. Нормування оборотних засобів.
7. Розрахунок нормативу оборотних засобів по сировині і матеріалах.
8. Розрахунок нормативу оборотних засобів по незавершеному виробництву в рослинництві.
9. Розрахунок нормативу оборотних засобів по незавершеному виробництву ремонтної майстерні.
10. Розрахунок нормативу оборотних засобів по розрахунках із покупцями.
11. Розрахунок нормативу оборотних засобів по запасах готової продукції.
12. Розрахунок нормативу оборотних засобів по витратах майбутніх періодів.
13. Показники ефективності використання оборотних засобів.

Задачі до теми

Задача 1. Розрахувати норматив оборотних засобів по готовій продукції та розрахунках із заготівельними організаціями, якщо: фактичний обсяг реалізації продукції – 2120 тис. грн., плановий обсяг – 2480 тис. грн., фактичні залишки продукції за минулий рік склали: в січні - 15 тис. грн., в березні – 4 тис. грн., червні – 13 тис. грн., липні – 18 тис. грн., серпні – 20 тис. грн., в жовтні – 50 тис. грн., в листопаді – 30 тис. грн., в грудні – 25 тис. грн., а середня періодичність надходження грошей на поточний рахунок підприємства – 6 днів.

Задача 2. Розрахувати норматив оборотних засобів по запасних частинах виходячи з того, що в I кварталі 2003 р. їх було спожито на суму 2650 грн., у II кварталі – 3130; у III кварталі – 2860 грн. і у IV кварталі – 5120 грн.

Задача 3. Розрахувати норматив оборотних засобів по будівельних матеріалах, виходячи з того що у I кварталі звітного року їх було спожито на суму 4450 грн., у II кварталі - 1530 грн., у III кварталі – 8125 грн. і у IV кварталі - 4520 грн.

Задача 4. Визначити:

- а) середньорічні залишки оборотних засобів підприємства;
- б) тривалість одного обороту;
- в) кількість оборотів за рік.

Залишки оборотних засобів згідно квартальних балансів, тис. грн.: на початок року – 1659; на 1.04. – 1743; на 1.07. – 1796; на 1.10. – 1806; на кінець року – 1809. Виручка від реалізації продукції та послуг протягом року 16180 тис. грн.

Література:

1. Лайко П.А., Ляшенко Ю.І. Фінанси АПК : Навч. посібник. – К. : Дія, 2000.
2. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: Навч. посібник. – ЦУЛ, 2009, 264с.
3. Фінанси підприємств. Підручник/ За ред. Філімоненков О.С., Дема Д. І. – К.: Алерта, 2009, 496 с.
4. Фінанси підприємств: підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А.М.Поддєрьогін. – 7-ме вид., без змін. - К.: КНЕУ, 2008. – 552 с. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. /М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.

Практичне заняття 8. КРЕДИТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

1. Необхідність та сутність кредитування підприємств.
2. Розрахунок потреби в короткостроковому кредиті.
3. Різновиди короткострокових кредитів.
4. Структура кредитного договору.
5. Методика оцінки кредитоспроможності підприємства.
6. Порядок погашення банківського кредиту підприємством.
7. Механізм пільгового кредитування аграрних підприємств.
8. Комерційне кредитування.

Задачі до теми

Задача 1.

Підприємство взяло позику в банку \$ 1000 на 4 роки під 14% річних, які нараховуються за схемою складних процентів на непогашений залишок. Повертати потрібно рівними сумами в кінці кожного року. Яким буде розмір річного платежу?.

Задача 2.

Протягом 6 років кожні півроку в банк вноситься по \$ 1000 за схемою пренумерандо. Банк нараховує 10% річних кожні півроку. Яка сума буде на рахунку в кінці строку?

Задача 3.

Аграрне підприємство купило виробниче приміщення за 150 000 грн. на слідуючих умовах: 30% вартості оплачується зразу, решта погашається рівними річними платежами протягом 8 років з нарахуванням 15% річних на непогашену частину кредиту за схемою складних процентів. Якою буде сума процентів до сплати?

Література:

1. Фінанси підприємств. Підручник/ За ред. Філімоненков О.С., Дема Д. І. – К.: Алерта, 2009, 496 с.
2. Фінанси сільськогосподарських підприємств / За ред. П.Т. Саблука, М.Я. Дем'яненка. К. : ІАЕ УААН, 2000.- 604 с.
3. Фінанси в період реформування агропромислового виробництва / М.Я. Дем'яненко, В.М. Алексійчук, А.Г. Борщ та ін. - К : ІАЕ УААН, 2002. – 645 с.
4. Фінансовий словник-довідник / М.Я. Дем'яненко, Ю.Я.Лузан, П.Т.Саблук, та ін.; За ред. М.Я.Дем'яненка. – К.: ІАЕ УААН, 2002. – 645 с.
5. Фінанси підприємств: Навч.посібник: Курс лекцій / За ред д.е.н., проф. Г.Г.Кірейцева. – К.: ЦУЛ, 2002.- 268 с.
6. Фінанси підприємств: Підручник / За ред. А.М. Поддєрьогіна. – К.: КНЕУ, 2000. - 458 с

7. Фінансовий менеджмент. Практикум : навч. Посібник / Л. Д. Буряк, М. Д. Білик, О. М. Грицино та ін. ; за заг. ред. А. М. Поддєрьогіна. – К. : КНЕУ, 2015. – 335 с.
8. Фінансовий аналіз. Практикум : навч. посіб.» ([М. Д. Білик (кер. кол. авт.), О. В. Павловська, Н. М. Притуляк та ін.] ; за заг. та наук. ред. д.е.н., проф. М. Д. Білик. – К. : КНЕУ, 2014. – 474 с.
9. Бєдринєць М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. /М. Д. Бєдринєць, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3: Фінансування основних засобів, фінансовий стан, фінансове планування та фінансова санація підприємств

Практичне заняття 9.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ – 3 год.

1. Сутність основних засобів та їх відтворення.
2. Показники стану та ефективності використання основних засобів.
3. Знос і амортизація основних засобів.
4. Норми амортизації.
5. Методи нарахування амортизаційних відрахувань.
6. Джерела і порядок фінансування капітальних вкладень.

Задачі до теми

Задача 1.

Лізингова компанія передає в лізинг в сільськогосподарське підприємство плуг вартістю 14 450 грн. строком на 3 роки. Перший лізинговий платіж в розмірі 20% від вартості плуга підприємство має сплатити протягом 10 банківських днів з моменту підписання лізингового договору. Наступні платежі здійснюються щоквартально до 20 числа останнього місяця кожного кварталу. Лізинговий процент складає 3% від залишкової вартості.

Задача 2.

Нарахувати амортизаційні відрахування за перший і другий квартал 2014 р., використовуючи норми та методи Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств":

- програмне забезпечення, термін використання якого 4 роки, первинна вартість якого 14 000 грн., індекс інфляції за попередній квартал склав 113, 5%;

- приміщення для вирощування телят, балансова вартість якого на 1.10.2003 р. склала 118 тис.грн., амортизаційний знос в слідуєчому кварталі склав 3 700 грн., затрати на капремонт в цьому ж кварталі склали – 5 100 грн.

Задача 3.

Первісна балансова вартість трактора – 21 370 грн., ліквідаційна – 1 370 грн., термін корисної експлуатації 5 років. Розрахувати кумулятивним методом суми різної амортизації.

Задача 4.

Початкова балансова вартість трактора склала 21 370 грн. Після закінчення терміну експлуатації його було списано, причому отримано 3 т металобрухту, які здано за ціною 300 грн. за 1 т, продано запчастин на суму 745 грн., витрати по ліквідації склали 75 грн., транспортні витрати на металобрухт 50 грн. Якою буде ліквідаційна вартість трактора?

Задача 5.

Сільськогосподарське підприємство купило комбайн за 735 тис.грн., термін експлуатації якого 6 років. Нарахувати річну амортизацію за перші 3 роки методом зменшуючого залишку, за решту років служби рівномірним прямолінійним.

Література:

1. Лайко П.А., Ляшенко Ю.І. Фінанси АПК : Навч. посібник. – К. : Дія, 2000.

2. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: Навч. посібник. – ЦУЛ, 2009, 264с.
3. Фінанси підприємств. Підручник/ За ред. Філімоненков О.С., Дема Д. І. – К.: Алерта, 2009, 496 с.
4. Фінанси підприємств: Підручник / За ред. А.М. Поддєрьогіна – К.: КНЕУ, 2000
5. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-ІІ [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Практичне заняття 10.

ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1. Роль фінансового планування на підприємстві в умовах ринку.
2. Фінансова стратегія підприємства.
3. Сутність фінансового прогнозування.
4. Мета і завдання фінансового планування.
5. Методи фінансового планування.
6. Зміст фінансового плану та порядок його складування.
7. Значення оперативного фінансового планування.
8. Платіжний календар та порядок його складання.

Задачі до теми

Задача 1. Розробити план руху грошових засобів підприємства, а також баланс доходів і витрат при наступних прогнозуючих даних планового року (тис. грн.):

- випуск товарної продукції по відпускним цінам – 800;
- залишки нереалізованої продукції по відпускним цінам на початок планового року – 50;
- залишки нереалізованої продукції по відпускним цінам на кінець планового року – 30;
- в реалізації 40% підакцизної продукції (акциз – 20%);
- планова виробнича собівартість товарної продукції – 400;
- залишки нереалізованої продукції на початок року по фактичній виробничій собівартості минулого року – 35;
- залишки нереалізованої продукції на кінець року по плановій виробничій собівартості – 20;
- невиробничі витрати – 100;
- доходи від інших операцій – 804
- амортизаційні відрахування – 180;
- надходження засобів за комунальні та інші послуги – 150;
- приріст стійких пасивів – 30;
- доходи від виконання робіт госпрозрахунком – 80;
- збільшення кредиторської заборгованості – 20;
- перехідна дебіторська заборгованість – 190;
- податки, платежі, внески, що входять до собівартості продукції – 120;
- інвестиції – 100;
- емісія цінних паперів – 200;
- інші доходи та надходження засобів – 40;
- приріст власних оборотних засобів – 80;
- капітальні вкладення – 400;
- лізингові платежі – 150;
- витрати на утримання об'єктів соціальної сфери – 10;
- довготермінові і короткострокові фінансові вкладення – 200;
- відрахування у фонд підприємства -50 ;
- інші витрати і відрахування – 30;
- податок на прибуток – 50;
- штрафи – 10.

Література:

1. Лайко П.А., Ляшенко Ю.І. Фінанси АПК : Навч. Посібник. – К. : Дія, 2000.
2. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: Навч. Посібник. – ЦУЛ, 2009, 264с.
3. Фінанси підприємств. Підручник/ За ред. Філімоненков О.С., Дема Д. І. – К.: 2009, 496 с.
4. Фінанси підприємств: Підручник / За ред. А.М. Поддєрьогіна – К.: КНЕУ, 2000
5. Бедринєць М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. /М. Д. Бедринєць, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.

Практичне заняття 11.

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА – 3 год.

1. Що таке фінансовий стан підприємства
2. Необхідність здійснення оцінки фінансового стану підприємства.
3. Мета і основні завдання аналізу фінансового стану.
4. Методи оцінки фінансового стану
5. Показники майнового стану підприємства.
6. Показники ліквідності та платоспроможності підприємства.
7. Показники фінансової стійкості підприємства.
8. Показники ділової активності підприємства.
9. Показники рентабельності або прибутковості підприємства
10. Показники оцінки акціонерного капіталу.
11. Загальна оцінка фінансового стану.

Задачі до теми

Задача 1. На основі такої інформації про підприємство: дохід (виручка) від реалізації 2 млн. грн.; співвідношення виручки і величини власних оборотних засобів 2:1, співвідношення поза оборотних та оборотних засобів 4:1, коефіцієнт загальної ліквідності 3:1, необхідно розрахувати: а) величину короткострокової кредиторської заборгованості; б) величину поза оборотних активів.

Задача 2. Вихідні дані балансу сільськогосподарського підприємства: оборотні активи – 8488 т грн., в т. ч. грошові кошти і короткострокові фінансові вкладення – 410 тис. грн., короткострокові зобов'язання – 10404 тис. грн., власний капітал – 15429 тис. грн., довгострокові позикові кошти – 1916 тис. грн., основні засоби та поза оборотні активи – 19261 тис. грн. Визначити показники фінансової стабільності і платоспроможності підприємства.

Задача 3. Визначити та проаналізувати показники ліквідності та платоспроможності сільськогосподарського підприємства на основі вихідних даних: дохід від реалізації продукції – 125,7 тис. грн., короткострокові фінансові вкладення – 83,1 тис. грн.; грошові кошти: в касі підприємства – 2150 грн., на поточному рахунку в банку – 17,5 тис. грн., короткострокові фінансові вкладення – 15 тис. грн., дебіторська заборгованість – 18820 грн., виробничі запаси – 56 тис. грн., готова продукція – 25,2 тис. грн..

Література:

1. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств [текст] : підручник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 504 с.
2. Слав'юк, Ростислав Анатолійович. Фінанси підприємств [Текст] : підручник / Р.А. Слав'юк ; Національний банк України, Університет банківської справи. - К. : УБС НБУ - "Знання", 2010. - 460 с.
3. Шило В.П. Фінанси підприємств за модульною системою навчання / В.П.Шило, С.Б. Ільїна, В.В. Балабанова, І.І. Криштопа. – К.: Кондор, 2011. – 429 с.
4. Бедринєць М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. /М. Д. Бедринєць, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.

Практичне заняття 12.

ФІНАНСОВА САНАЦІЯ ТА БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ

1. Економічна сутність фінансової санації підприємства.
2. Фактори, що спричиняють фінансову кризу на підприємстві.
3. Класична модель фінансової санації.
4. План санації.
5. Сутність санаційного аудиту та етапи його проведення.
6. Фінансові джерела санації підприємств.
7. Санаційний аудит та методика його проведення.

Задачі до теми

Задача 1. Чи загрожує боржнику порушення щодо нього справи про банкрутство з боку кредиторів, якщо є наступні дані балансу підприємства-боржника:

Показник	Сума, тис. грн.
Поточні активи - всього	2160
в т.ч. дебіторська заборгованість	1555
Валюта балансу	2350
Власний капітал	420
Поточні зобов'язання	1530

Задача 2. Після реалізації майна було отримано 4,1 млн грн. Вимоги кредиторів до боржника становили: за банківські кредити, забезпечені заставою — 700 000 грн., із загальнодержавних податків — 110 000 грн., Пенсійному фонду — 1,35 млн грн., із заробітної плати — 1,105 млн. грн., вимоги кредиторів, не забезпечені заставою — 1,1 млн грн.

Описати черговість задоволення вимог кредиторів і знайти суми погашення боргів.

Література:

1. Андрєєва О.В., Пепе Т.В., Федоренко В.О., Кондрашихін А.Б. Основи управління фінансовою санацією підприємств: Навч. посібник.– Севастополь-Київ.: Тов „Світанок”, 2012. – 125с.
2. Банкрутство: судова практика та правові позиції ВГСУ, наук.-практ. комент., законодавство про банкрутство, глосарій термінів / Вищ. госп. суд України, Наук.-практ. журнал "Санація та банкрутство", Укр. палата арбітраж. керуючих ; за заг. ред. судді Вищ. госп. суду України, д-ра юрид. наук, проф. Б. М. Полякова ; [упоряд. Б. М. Поляков]. - Офіц. вид. - Київ : Ін Юре, 2016-2017.
3. Благодетельєва-Вовк С.Л. Управління фінансовою санацією підприємств: Навч. посібник. – Київ.: Ніка-Центр, 2016. – 240с.
4. Боронос, В. Г. Управління фінансовою санацією підприємств [Текст] : підручник / В. Г. Боронос, І. Й. Плікус. – Суми : СумДУ, 2014. – 457 с.
5. Зеліско І.М.. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник / І. М. Зеліско. – К.: Компринт, 2015. – 380 с.
6. Проект Кодексу України з процедур банкрутства. Номер, дата реєстрації: 8060 від 26.02.2018. Номер, дата акту. 2597-VIII. від 18.10.2018.

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено навчальним планом	

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Тема 1. Сутність та основи організації фінансів підприємств.

1. Походження поняття фінансів підприємства
2. Сфера внутрішніх і зовнішніх фінансових відносин підприємства.
3. Сутність, ознаки та функції фінансів підприємства.
4. Фінансові ресурси та їх класифікація.
5. Вплив фінансів на процес розширеного відтворення
6. Методи та принципи організації фінансів підприємств.
7. Фінансова діяльність та управління фінансовими ресурсами на підприємстві.
8. Організація фінансів різних організаційно-правових форм господарювання
9. Особливості фінансів сільськогосподарських підприємств.

Тема 2. Організація розрахункових відносин підприємств

1. Грошовий оборот підприємства
2. Безготівкові розрахунки: суть, принципи організації, виоги до оформлення, класифікація.
3. Правова основа здійснення розрахункових операцій
4. Відкриття рахунків в банку: порядок та види
5. Механізм здійснення безготівкових розрахунків платіжними дорученнями, вимогами-дорученнями, чеками, акредитивами, векселями
6. Розрахунки плановими платежами, факторинг та кліринг.
7. Система електронних розрахунків.
8. Розрахунки готівкою.
9. Розрахунково-платіжна дисципліна

Тема 3. Зміна вартості грошових платежів у часовому інтервалі

1. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей з часом.
2. Теперішня і майбутня вартість грошей.
3. Що таке процентна ставка? Які є процентні ставки?
4. Нарахування простих і складних процентів.
5. Взаємозв'язок між звичайною та обліковою процентними ставками.
6. Фінансова рента та механізм її обчислення.
7. Фінансові таблиці.

Тема 4. Грошові надходження підприємств

1. Що таке грошові надходження підприємства?
2. Класифікація грошових надходжень підприємства.
3. Внутрішні та зовнішні джерела грошових надходжень.
4. Які фактори впливають на виручку від реалізації продукції ?
5. Формування ціни на продукцію.
6. Планування виручки на підприємстві.
7. Розподіл виручки на підприємстві.
8. Надходження від фінансово-інвестиційної діяльності підприємства.

Тема 5. Оцінка фінансового стану підприємства

1. Що таке фінансовий стан підприємства ?
2. Необхідність здійснення оцінки фінансового стану підприємства.
3. Мета та основні завдання аналізу фінансового стану.
4. Проведення експес-аналізу фінансового стану.
5. Методи оцінки фінансового стану

6. Показники майнового стану підприємства.
7. Показники фінансової стійкості підприємства.
8. Показники ліквідності та платоспроможності підприємства.
9. Показники ділової активності підприємства.
10. Показники рентабельності або прибутковості підприємства
11. Показники оцінки акціонерного капіталу.
12. Загальна оцінка фінансового стану.

Тема 6. Формування і розподіл прибутку підприємства

1. Економічна, фінансова та бухгалтерська сутність прибутку підприємства
2. Види прибутку підприємства та їх характеристика
3. Розрахунок фінансових результатів від різних видів діяльності.
4. Основні показники прибутку.
5. Аналіз факторів, що впливають на величину прибутку.
6. Вплив витрат на розмір прибутку.
7. Показники ефективності господарської діяльності.
8. Планування прибутку.
9. Розподіл прибутку на підприємстві.
10. Використання чистого прибутку підприємство.
11. Шляхи збільшення прибутковості підприємства.

Тема 7. Оподаткування підприємств

1. Оподаткування прибутку підприємств: суть і ставки та механізм
2. оподаткування
3. Характеристика ЄП 4 групи (в сільськогосподарському виробництві).
4. Суть податку на додану вартість.
5. Механізм сплати ПДВ.
6. Вплив ПДВ на фінансовий стан підприємства.
7. Особливості спеціального режиму оподаткування ПДВ у сільському господарстві.

Тема 8. Оборотні засоби та їх організація на підприємстві

1. Суть і склад оборотних засобів.
2. Особливості кругообороту оборотних засобів у сільському господарстві.
3. Класифікація оборотних засобів.
4. Визначення планової потреби в оборотних засобах. Нормування оборотних засобів.
5. Розрахунок нормативу оборотних засобів щодо сировини і матеріалів.
6. Розрахунок нормативу оборотних засобів щодо незавершеного виробництва в рослинництві.
7. Розрахунок нормативу оборотних засобів щодо незавершеного виробництва ремонтної майстерні.
8. Розрахунок нормативу оборотних засобів щодо розрахунків із покупцями.
9. Розрахунок нормативу оборотних засобів щодо запасів готової продукції.
10. Розрахунок нормативу оборотних засобів щодо витрат майбутніх періодів.
11. Джерела формування оборотних засобів
12. Показники ефективності використання оборотних засобів.

Тема 9. Кредитування господарської діяльності підприємств

1. Необхідність та суть кредитування підприємств.
2. Розрахунок потреби в короткостроковому кредиті.
3. Різновиди короткострокових кредитів.
4. Структура кредитного договору.
5. Методика оцінки кредитоспроможності підприємства.

6. Порядок погашення банківського кредиту підприємством.
7. Механізм пільгового кредитування аграрних підприємств.
8. Комерційне кредитування.

Тема 10. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

1. Суть основних засобів та їх відтворення.
2. Показники стану та ефективності використання основних засобів.
3. Поняття вартості основних засобів
4. Знос і амортизація основних засобів.
5. Порядок нарахування амортизації відповідно до Податкового кодексу України.
6. Класифікація груп основних засобів відповідно до Податкового кодексу.
7. Методи нарахування амортизаційних відрахувань.
8. Сутність, склад, джерела і порядок фінансування капітальних вкладень та ремонтів основних засобів.

Тема 11. Фінансове планування і прогнозування

1. Роль фінансового планування на підприємстві в умовах ринку.
2. Фінансова стратегія підприємства.
3. Суть фінансового прогнозування.
4. Мета і завдання фінансового планування.
5. Методи фінансового планування.
6. Зміст фінансового плану та порядок його складання.
7. Значення оперативного фінансового планування.
8. Платіжний календар та порядок його складання.

Тема 12. Фінансова санація та упередження банкрутства підприємства

1. Економічна суть фінансової санації підприємства.
2. Фактори, що спричиняють фінансову кризу на підприємстві.
3. Класична модель фінансової санації.
4. План санації.
5. Сутність санаційного аудиту та етапи його проведення.
6. Фінансові джерела санації підприємств.
7. Санаційний аудит та методика його проведення.

**ЗРАЗКИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ
ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ**

Форма № Н-5.04

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Факультет
Освітньо-кваліфікаційний
рівень
Напрямок підготовки
(спеціальність)
Форма навчання
Семестр, курс
Навчальна дисципліна

Економічний
Бакалавр

Фінанси і кредит

Денна
6 семестр, 3 курс
Фінанси підприємств

Затверджено на засіданні
кафедри

ФІНАНСІВ
(назва кафедри)
протокол № від «» . 2019 р.

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Давиденко Н.М.
(прізвище та ініціали)

Екзаменатор _____
(підпис)

Лемішко О.О.
(прізвище та ініціали)

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №

1. Як визначається валовий прибуток підприємства ?
2. Як розраховується показник капіталовіддачі ?
3. Задача: Підприємство виготовляє і продає за рік 4000 од. продукції (50 грн. за одиницю). Витрати на її виготовлення і продаж становлять 180 тис. 27грн., в тому числі змінні витрати – 120 тис. грн.

Розрахувати:

1. валову маржу;
2. критичну програму виробництва (T_6);
3. коефіцієнт безпеки виробництва (запасу фінансової міцності).

Зробити відповідні висновки.

1. Частина балансового прибутку підприємства, що залишається в його розпорядженні після сплати податків, зборів, відрахувань і інших обов'язкових платежів до бюджету називається ...

(продовжити речення)

2. Виберіть функції, що властиві фінансам:

1	формування доходу
2	фіскальна,
3	контрольна;
4	Емісійна
5	використання доходу

3. Для оборотних активів як частини авансованого капіталу підприємств характерні такі відмінні ознаки :

1	вони мають бути заздалегідь вкладені, тобто авансовані до отримання виручки від реалізації продукції;
2	не втрачаються і не споживаються, але постійно повинні поновлюватися в господарському обігу
3	Повинні бути самоокупними;
4	економічна та юридична самостійність

4. До залучених джерел фінансових ресурсів підприємства належить:

1	кредиторська заборгованість;
2	кошти резервного фонду

3	страхові відшкодування;
4	страхові внески;
5	субсидії;
6	виручка від реалізації продукції;
7	нерозподілений прибуток

5. При здійсненні розрахункових операцій підприємство обирає форму розрахунків:

1	самостійно;
2	за згодою відомчих органів;
3	за домовленістю з партнером;
4	за згодою банку.

6. До оборотних активів відносять:

1	Відстрочені податкові активи;
2	Розрахунки з бюджетом;
3	Цільове фінансування;
4	Поточні біологічні активи;
5	Витрати майбутніх періодів.

7. Платіжна вимога-доручення заповнюється:

1	тільки постачальником;
2	постачальником та покупцем, у випадку згоди останнього оплатити за нею;
3	банком постачальника;
4	банком покупця.

8. На зміну вартості грошей з часом впливають:

1	умови господарювання;
2	форма власності;
3	ризик;
4	надійність партнерів по співпраці;
5	інфляція;
6	схильність до ліквідності.

9. Вартість майбутніх надходжень чи доходів з поправкою на дисконтну ставку називається:

(у бланку вкажіть вірну відповідь одним словом)

10. За якою формулою визначається річна норма амортизації за методом зменшення залишкової вартості

(у бланку вкажіть формулу розрахунку)

8. Методи навчання

При викладанні дисципліни передбачено застосування активних методів навчання – проблемних лекцій та ділових ігор. Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою та технікою викладання, але і високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; виробленні здатності ухвалювати самостійні рішення; виробленні здібності до колективних рішень; виробленні здібності до соціальної інтеграції; придбанні навичок вирішення конфліктів; розвитку здібності до компромісів. Види навчальних технологій, які використовуються для активізації процесу навчання наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Методики активізації процесу навчання	Практичне застосування навчальних технологій
Проблемні лекції, спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При читанні лекції студентам даються питання для розмірковування, які відіграють активізуючу роль, примушуючи студентів активізуватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.	Проблемна лекція за темою 1
<u>Проведення ділової гри</u>	Практичне заняття за темою 4, 6-8

9.Форми контролю

Проведення поточно-модульного контролю. Поточно-модульний контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний (теоретичний) модульний контроль. Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студента під час практичних занять, виконання завдань для самостійної роботи та проміжного контролю згідно з графіком навчального процесу. Оцінювання і перевірка знань студента проводиться в таких формах:

1. Перевірка та оцінювання знань студента під час проведення практичних занять.
2. Оцінювання виконання завдань для самостійної роботи.
3. Проведення поточних контрольних робіт (тестування, теоретичні та ситуаційні завдання).
4. Проведення поточного модульного контролю (практичного та лекційного).
5. Проведення іспиту.

Перевірка та оцінювання знань студента під час проведення практичних занять має на меті перевірку рівня володіння теоретичними знаннями з теми практичного заняття та можливість застосовувати їх при вирішенні практичного завдання. Оцінювання проводиться за 100-бальною системою за такими критеріями:

- 1) ступінь засвоєння теоретичного матеріалу, який розглядається на заняттях, його розуміння;
- 2) ступінь вміння засвоювати компетенції, набуті на практичних заняттях;
- 3) рівень вивчення основної, додаткової рекомендованої літератури, а також сучасної літератури з проблематики певних тем навчальної дисципліни;

4) уміння поєднувати теорію з практикою при вирішенні питань податкового характеру, вміння обґрунтовувати прийняті рішення при виробленні рекомендацій щодо напрямів подальшої реалізації податкової політики, виконанні розрахункових завдань щодо обчислення сум податків, винесених на розгляд аудиторії;

5) логіка, стиль і структура відповідей на питання в письмовій роботі студента і при усних відповідях в аудиторії;

6) вміння студента обґрунтовувати свою позицію з точки зору діючого податкового законодавства, узагальнювати інформацію та робити висновки.

Оцінка знань здійснюється з урахуванням таких умов:

100 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді всім шести зазначеним критеріям;

90 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді всім шести зазначеним критеріям, але з незначними відхиленнями;

80 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді тільки п'яти зазначеним критеріям;

75 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді тільки п'яти зазначеним критеріям, але з незначними відхиленнями;

70 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді чотирьом зазначеним критеріям;

65 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді чотирьом зазначеним критеріям, але з незначними відхиленнями;

60 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді трьом зазначеним критеріям;

50 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді трьом зазначеним критеріям, але з незначними відхиленнями;

40 бали – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді трьом зазначеним критеріям з відхиленнями;

30 бали – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді двом зазначеним критеріям;

20 бали – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді тільки одному зазначеному критерію;

10 бал – відповідь виконаного завдання студента або його усної відповіді не отримана відповідно до умов зазначених критеріїв.

Оцінювання виконання завдань для самостійної роботи виконується за такими критеріями:

1) якість виконання завдань самостійної роботи;

2) ступінь самостійності виконаного завдання;

3) повнота вирішення завдання самостійної роботи з урахуванням поточних або проектних змін податкового законодавства;

4) наявність висновків за результатами проведеного дослідження;

5) якість оформлення результатів дослідження.

Оцінювання знань студента за результатами виконання завдань для самостійної роботи проводиться за 100-бальною шкалою.

Написання есе, тез доповідей на науковій конференції (семінари) є додатковою частиною самостійної роботи студента над навчальною дисципліною, мета якого – поглиблення теоретичних знань, набутих студентами у процесі вивчення дисципліни, вміння застосовувати індивідуальні, творчі та професійні компетенції, набуті в процесі навчання. Таке завдання спонукає ґрунтовно вивчати нормативно-правову базу з питань оподаткування, спеціальні наукові видання, у яких розглядаються питання побудови та реформування податкової системи. Оцінювання есе та тез доповідей проводиться виходячи з таких критеріїв: самостійне виконання; логічність та деталізація плану дослідження; визначення невирішених науково-практичних проблем; повнота розкриття

теми; наявність ілюстрацій; відображення практичного досвіду; наявність конкретних пропозицій, наукова новизна; якість оформлення.

Проведення поточних контрольних робіт (тестування, теоретичні та ситуаційні завдання) відбувається за кожною темою (іноді теми можуть об'єднуватись). Це дає можливість постійно оцінювати рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни.

Лекційний модульний контроль здійснюється у письмовій формі за відповідними білетами. Структура білетів включає у себе: теоретичне питання та ситуаційні завдання. Для підведення підсумків роботи студентів із змістовного модуля виставляється підсумкова оцінка з поточно-модульного контролю, яка враховує оцінки за практичний модульний контроль і лекційний модульний контроль.

10. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Андрущенко В. Л. Податкова держава: монографія / В. Л. Андрущенко, Т. В. Тучак. – К.: Алерта, 2016. – 304 с.
2. Антонюк О.П. Економічний аналіз : навчальний посібник / О.П. Антонюк, Т.М. Ступницька, Н.М. Купріна. – [2-е вид., випр. і доп.]. – Львів: Магнолія-2006, 2012. – 326 с.
3. Базецька Г.І. Фінанси підприємства: планування та управління у виробничій сфері: навч. посіб. / Г.І. Базецька, Л.Г. Суботовська, Ю.В. Ткаченко. – Харків: ХНАМГ, 2012. – 292 с.
4. Базилевич В. Д. Державні фінанси: навчальний посібник / В.Д. Базилевич, Л. О. Баластрик. – [2-е вид., перероб. та доп.]. – К.: Атіка, 2012. – 368 с.
5. Бердар М.М. Фінанси підприємств: навчальний посібник / М.М. Бердар. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К.: Видавець Паливода А.В., 2012. – 464 с.
6. Білик М.М. Фінансові системи розвитку регіонів України: монографія / М.М. Білик. – К.: КНЕУ, 2013. – 231 с.
7. Благун І.Г. Фінанси: навч. посіб. / І.Г. Благун, Р.С. Сорока, І.В. Єлейко. – Л.: Магнолія-2006, 2014. – 314 с.
8. Бурик А.Ф. Планування діяльності підприємства: навч. посібн. / А.Ф. Бурик. – К.: ЦУЛ, 2016. – 260 с.
9. Бурковська А. В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах : навч. посібник / А. В. Бурковська, Т. І. Лункіна. – Київ: «Центр учбової літератури», 2014. – 208 с.
10. Васильчук І.П. Фінансова діяльність в таблицях і схемах: навчально – методичний посібник / І.П. Васильчук, Т.П. Якимчук, Н.Є. Крупська. – Львів: Магнолія – 2006, 2013. – 336 с.
11. Говорушко Т.А. Фінанси для фінансистів : підручник / за ред. Т.А. Говорушко. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 612 с.
12. Гончаренко О.В. Міжбюджетні відносини на місцевому рівні: монографія / О.В. Гончаренко. – К.: Алерта, 2013. – 222 с.
13. Горбонос Ф. В. Економіка підприємств: підручник / Ф. В. Горбонос, Г. В. Черевко, Н. Ф. Павленчик, А. О. Павленчик – К.: Знання, 2013. – 463 с.
14. Гриб С.В. Фінанси підприємств в таблицях, схемах та тестах: навчальний посібник / С.В. Гриб, І.О. Болкунов. – [2-е вид., перероб. та доп.]. – Львів: Магнолія-2006, 2013. – 330 с.
15. Гушко С.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / С.В. Гушко, А.В. Шайкан, Н.П. Шайкан, О.А. Гушко. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Кривий Ріг: Чернявський Д.О., 2011. – 174 с.
16. Данілов О.Д. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях: навч. посіб. / О.Д. Данілов, Т.В. Паєнко. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 256 с.

17. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л.Г. Мельника. – Суми: Університетська книга, 2012. – 864 с.
18. Звітність підприємства: підручник / М. І. Бондар, Ю. А. Верига, М. М. Орищенко, Н. В. Прохар, Л. І. Леженко. – Київ: Центр учбової літератури, 2015. – 570 с.
19. Квасницька Р.С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навчальний посібник / Р.С. Квасницька. – Львів: Магнолія. – 2013. – 631 с.
20. Кондрашов О.М. Фінанси підприємств з основами економічних досліджень: навч. посіб. / О.М. Кондрашов, Н.І. Демчук, І.І. Туболец, В.М. Хопчан. – Донецьк: Юго – Восток, 2009. – 433 с.
21. Косова Т.Д. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник/ За заг. ред. Т.Д. Косової, І.В. Сіменко. – К.: ЦУЛ, 2013. – 440 с.
22. Крисоватий А.І. Новітня парадигма преференційного оподаткування: монографія / А.І. Крисоватий, Г.В. Василевська. – К.: ЦУЛ, 2013. – 260 с.
23. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: навч. посібник / Л.А. Лахтіонова. – К.: КНЕУ, 2014. – 365 с.
24. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: підручник / О.О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук. – К.: ЦУЛ, 2013. – 504 с.
24. Ніколаєва О.М. Місцеві фінанси: навчальний посібник / О.М. Ніколаєва, А.С. Маглаперідзе. – К.: ЦУЛ, 2013. – 354 с.
25. Реформування податкової системи України відповідно до європейських стандартів : матеріали VII Міжн. наук.-практ. конфер., 22 грудня 2015 р. / НУДПСУ, НДЦ з проблем оподаткування ; ред. кол. П. В. Пашко, Л. Л. Тарангул та [ін.]. – К. : ВЦ НУДПСУ, 2015. – 472 с.
26. Співробітництво з Міжнародними фінансовими організаціями [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=43251
27. Управління фінансовою санацією підприємств у схемах і таблицях : навч. посіб / О.О. Терещенко, О.А. Островська, О.Б. Соколова. – К.: КНЕУ, 2014. – 217 с.
28. Шило В.П. Фінанси підприємств за модульною системою навчання / В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.В. Балабанова, І.І. Криштопа. – К.: Кондор, 2011. – 429 с.
29. Фінанси підприємств: підручник / [Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – Восьме вид., перероб. і доп.. – К.: КНЕУ, 2013. – 219 с.
30. Фінансовий менеджмент. Практикум : навч. Посібник / Л. Д. Буряк, М. Д. Білик, О. М. Грицино та ін. ; за заг. ред. А. М. Поддєрьогіна. – К. : КНЕУ, 2015. – 335 с.
31. Фінансовий аналіз. Практикум : навч. посіб.» ([М. Д. Білик (кер. кол. авт.), О. В. Павловська, Н. М. Притуляк та ін.] ; за заг. та наук. ред. д.е.н., проф. М. Д. Білик. – К. : КНЕУ, 2014. – 474 с.
32. Бєдринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. / М. Д. Бєдринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.

Законодавчі акти

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №18-22. – Ст. 144.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.
3. Про Державний бюджет України на 2019 рік: Закон України від 23.11.2018 № 2629-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19>
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 “Про консолідовану фінансову звітність» затверджений наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 628 – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0161-00>.

5. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України (Документ 2343-12, чинний, поточна редакція — Редакція від 04.04.2018, підстава 2320-19) [Електронний ресурс]: Закон України від 14.05.92 № 2343-ХІІ. – Режим доступу: <https://zakon.help/law/2343-ХІІ>

6. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України (Документ 543/96-ВР, чинний, поточна редакція — Тлумачення від 11.07.2013, підстава - v007p710-13) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-%D0%B2%D1%80>

7. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [Електронний ресурс]: постанова Правління Національного банку України від 21.01.2004 № 22. – Режим доступу:

<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0377-04>.

8. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Правління Національного банку України (Документ z0377-04, чинний, поточна редакція — Редакція від 31.01.2019, підстава - v0023500-19) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>

9. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України: Постанова Правління Національного банку України (Документ z0174-03, чинний, поточна редакція — Редакція від 12.09.2018, підстава - v0095500-18) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0174-03>

10. Про обіг векселів в Україні: Закон України (Документ 2374-ІІІ, чинний, поточна редакція — Редакція від 19.07.2017, підстава - 1982-VІІІ) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>

11. Митний кодекс України : чинне законодавство із змін та доп. станом на 8 лютого 2016 р.: офіц. текст. – К. : Вид. дім "ПАЛІВОДА А. В.", 2016. – 372 с. – (Кодекси України). Митний кодекс України : практичні аспекти : навч.-метод. посіб. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 516 с.

12. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

Наукові журнали України, періодичні видання (рекомендовані)

1. Фінанси України
2. Економіка України
3. Облік і фінанси
4. Економіка АПК
5. Світ фінансів
6. Аграрний тиждень. Україна
7. Агробізнес. Україна
8. Вісник. Офіційно про податки
9. Податки та бухгалтерський облік
10. Фінансові дослідження

Інформаційні ресурси

1. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua.
2. Податковий Кодекс України / Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VІ – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/l>
3. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
4. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
5. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
6. Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/>

11. Розподіл балів, які отримують студенти

1. Відповідно до Положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України», затвердженого ректором університету 27.02.2019 р., рейтинг студента з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою:

$$R_{\text{НР}} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{\text{ЗМ}} \cdot K^{(1)}_{\text{ЗМ}} + \dots + R^{(n)}_{\text{ЗМ}} \cdot K^{(n)}_{\text{ЗМ}})}{K_{\text{дис}}},$$

де, $R^{(1)}_{\text{ЗМ}}, \dots, R^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100- бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{\text{ЗМ}}, \dots, K^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{\text{дис}} = K^{(1)}_{\text{ЗМ}} + \dots + K^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{\text{ЗМ}} = \dots = K^{(n)}_{\text{ЗМ}}$. Тоді вона буде мати вигляд:

$$R_{\text{НР}} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{\text{ЗМ}} + \dots + R^{(n)}_{\text{ЗМ}})}{n}$$

2. **Розподіл балів, які отримують студенти.** Оцінювання студента відбувається згідно Положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.02.2019 р. протокол № 7. Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з табл. 1.

Таблиця 1. Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка Національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90 - 100
Добре	74 - 89
Задовільно	60 - 73
Незадовільно	0 - 59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

